

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΝΤ: Ο ΠΙΣΤΟΣ ΦΙΛΟΣ

Λίγα λόγια για τον συγγραφέα: Ο Όσκαρ Ουαϊλντ ήταν ιρλανδικής καταγωγής. Γεννήθηκε στο Δουβλίνο το 1854 και πέθανε στο Παρίσι το 1900. Σπούδασε λογοτεχνία και φιλολογία στο Trinity College του Δουβλίνου και στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και ήταν βαθύς γνώστης του αρχαιοελληνικού πολιτισμού. Γόνος πλούσιας και αριστοκρατικής οικογένειας, φυλακίστηκε ωστόσο επί δύο χρόνια για προκλητική συμπεριφορά. Έγραψε ποιήματα, παιδικά παραμύθια, μυθιστορήματα, θεατρικά έργα και κριτικές: *Ο ευτυχισμένος πρίγκιπας και άλλες ιστορίες* (1888), *Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέι* (1890), *Η βεντάλια της λαίδης Γουίντερμπαρ* (1892), *Σαλώμη* (1892), *Η σημασία του να είναι κανείς σοβαρός ή Ο σοβαρός κύριος Ερνέστος* (1894), *De profundis* (1897).

Το διήγημα που εξετάζουμε: Προέρχεται από τη συλλογή *Ο ευτυχισμένος πρίγκιπας και άλλες ιστορίες*, η οποία απευθύνεται σε παιδιά και γι' αυτόν τον λόγο έχει τη μορφή παραμυθιού. Το κείμενο είναι διδακτικό και θίγει το θέμα της φιλίας, που δεν πρέπει να είναι υποκριτική και μονόπλευρη.

ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΕ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

1^η ενότητα: Ο Μικρούλης Χανς... ερχόταν να τον δει.

Τίτλος: Η φιλία του Χανς με τον μυλωνά

Ο μικρός Χανς έχει πολλούς φίλους, αλλά θεωρεί ως τον πιο πιστό απ' όλους τον Χιου, τον μυλωνά. Αυτός ο φίλος, λοιπόν, θα περάσει πάντοτε από το περιβόλι του Χανς για να κόψει λουλούδια, να μαζέψει βότανα και να γεμίσει τις τσέπες του με κεράσια και δαμάσκηνα. Για τον Χιου οι φίλοι πρέπει να μοιράζονται τα πάντα. Η φιλία πρέπει να χαρακτηρίζεται από ανιδιοτέλεια. Ο μικρούλης Χανς καμαρώνει για την ευγένεια του φίλου του και κλείνει τα αυτιά του στα σχόλια των γειτόνων, που παρατηρούν ότι ο μυλωνάς ποτέ δεν προσφέρει τίποτα στον φίλο του παρά τη μεγάλη περιουσία που κατέχει. Ούτε και παραπονιέται τον χειμώνα που πεινά, κρυώνει και νιώθει μοναξιά. Είναι η εποχή που το περιβόλι του δεν βγάζει καρπούς και ο Χιου δεν τον επισκέπτεται ποτέ.

2^η ενότητα: Δεν ωφελεί... Είναι ολοφάνερο.

Τίτλος: Η συζήτηση του μυλωνά με την οικογένειά του

Συζητώντας με την οικογένειά του ο μυλωνάς αγορεύει για τη φιλία. Κατά την άποψή του, όταν οι άνθρωποι είναι στενοχωρημένοι πρέπει να τους αφήνουμε στην ησυχία τους. Γι' αυτόν τον λόγο δεν επισκέπτεται τον Χανς στη διάρκεια του χειμώνα. Η γυναίκα του τον θαυμάζει για τη διακριτικότητά του και συγκρίνει την ευγλωττία του με εκείνη του πάστορα, που επίσης είναι αρκετά πλούσιος. Όμως ο μικρός γιος του μυλωνά, με την αθωότητα της ηλικίας του, προτείνει αντί να επισκεφτούν τον Χανς να τον

καλέσουν στο σπίτι και να του προσφέρουν γεύμα. Τότε ο πατέρας του εξοργίζεται και απαντά με το αφοπλιστικό επιχείρημα ότι αν ο Χανς έβλεπε τα πλούτη τους και την άνεσή τους θα ζήλευε. Και η ζήλεια είναι τρομερό κακό για τη φιλία. Ίσως ο φίλος – επισκέπτης μπει στον πειρασμό να ζητήσει αλεύρι με πίστωση και αυτό ο Χιου δεν μπορεί να το επιτρέψει. Άλλο το αλεύρι και άλλο η φιλία.

3^η ενότητα: Νωρίς το άλλο πρωί... γιατί ήταν πολύ καλός μαθητής.

Τίτλος: Ο μυλωνάς εκμεταλλεύεται τον Χανς

Το επόμενο πρωί ο μυλωνάς συναντά τον Χανς που δεν είχε σηκωθεί ακόμη από το κρεβάτι γιατί ήταν κουρασμένος. Ούτε λίγο ούτε πολύ, αποκαλεί τον φίλο του τεμπέλη θυμίζοντάς του μάλιστα ότι του έχει υποσχεθεί να του χαρίσει ένα καροτσάκι για τις δουλειές του. Ακολουθεί νέο κήρυγμα του Χιου. Ο φίλος πρέπει να είναι ειλικρινής και να λέει πάντα αυτό που σκέφτεται χωρίς να κολακεύει ή να ευχαριστεί τον φίλο του. Σε μια φιλία πρέπει να λέγονται και δυσάρεστα πράγματα που μπορεί να πληγώνουν αλλά στο βάθος ωφελούν. Και καθώς ο μικρούλης Χανς απολογείται για την αδράνειά του, ο μυλωνάς του ζητάει να έρθει στο σπίτι για να του επισκευάσει τη στέγη. Αυτό βέβαια θα σήμαινε ότι ο Χανς θα παραμελούσε το περιβόλι του αλλά ο Χιου σπεύδει και πάλι να του υπενθυμίσει την υπόσχεση για το καροτσάκι. Μετά την επισκευή ο μυλωνάς, ευχαριστημένος από τον φίλο του, τονίζει την αξία της εργασίας για τους άλλους χωρίς απαίτηση ανταλλάγματος και ο Χανς θεωρεί τιμή του ν' ακούει τέτοια λόγια και τέτοιες σκέψεις που το δικό του το μυαλό δεν θα μπορούσε να συλλάβει. Σύμφωνα με τον Χιου αγνοεί ακόμα τη θεωρητική πλευρά της φιλίας και γνωρίζει μόνο την πρακτική.

Νέο αίτημα του μυλωνά ακολουθεί. Το επόμενο πρωί ο Χανς έπρεπε να βγάλει τα πρόβατα του φίλου του στο βουνό. Αφιέρωσε μάλιστα όλη του τη μέρα και όταν επέστρεψε ήταν κατάκοπος. Οι χάρες όμως που ζητούσε ο Χιου δεν είχαν τελειωμό και αφορούσαν σε θελήματα εδώ κι εκεί ή δουλειά στον μύλο. Έτσι, ο Χανς δεν είχε ποτέ χρόνο για το περιβόλι του, που ήταν και η μοναδική του πηγή κάποιου εισοδήματος. Παρηγοριόταν βέβαια στη σκέψη ότι ο μυλωνάς θα του χάριζε το πολύτιμο καροτσάκι και κατέγραφε σ' ένα τετράδιο τις σπουδαίες σκέψεις του Χιου για τη φιλία.

4^η ενότητα: Ένα βράδυ, λοιπόν... ακολουθούσε σκουντουφλώντας.

Τίτλος: Το ατύχημα του γιου του μυλωνά

Κάποιο βράδυ ο Χανς ακούει δυνατά χτυπήματα στην πόρτα του. Ήταν ο μυλωνάς που γεμάτος αγωνία επειδή ο γιος του τραυματίστηκε πέφτοντας από τη σκάλα, ζητάει από τον φίλο του να τρέξει και να φέρει τον γιατρό. Καλύτερο θα ήταν να πάει ο Χανς και όχι ο ίδιος ο πατέρας του, γιατί επικρατεί κακοκαιρία και ο γιατρός μένει μακριά. Άλλωστε υπάρχει και η υπόσχεση για το καροτσάκι. Ο μικρούλης Χανς θεωρεί τιμή του να σπεύσει σε βοήθεια και ζητάει από τον φίλο του το φανάρι που κρατούσε, επειδή η νύχτα ήταν πολύ σκοτεινή. Ο μυλωνάς όμως δεν το παραχωρεί, γιατί είναι ολοκαίνουριο και

φοβάται μήπως χαλάσει. Τρεις ώρες έκανε ο Χανς για να φτάσει στον γιατρό μέσα στη φοβερή καταιγίδα. Εκείνος ξεκίνησε αμέσως με το άλογό του και ξοπίσω ακολουθούσε ο Χανς σκουντουφλώντας.

5^η ενότητα: Όμως η θύελλα δυνάμωνε... γενναιοδωρίας.

Τίτλος: Ο θάνατος του Χανς

Ο Χανς αδυνατούσε να ακολουθήσει το άλογο μέσα στην καταρρακτώδη βροχή και μέσα στη νύχτα δεν έβλεπε μπροστά του. Έχασε τον δρόμο του, έπεσε σ' ένα νερόλακκο και πνίγηκε. Στην κηδεία του πήγε πολύς κόσμος, γιατί ο μικρούλης Χανς ήταν πολύ αγαπητός σε όλους. Πρώτος και καλύτερος ο πιστός του φίλος, ο μυλωνάς, που απαιτεί τιμητική θέση στο πλήθος και διαρκώς σκουπίζει τα μάτια του μ' ένα μαντίλι. Λίγο αργότερα, στο τραπέζι που ακολούθησε, ο Χιου, ο μυλωνάς, τονίζει με έμφαση πόσο μεγάλη είναι για εκείνον η απώλεια του Χανς. Θυμάται και το καρτσάκι που του είχε υποσχεθεί, το οποίο είναι σε άθλια κατάσταση και δεν έχει καμιά αξία αφού δεν θα μπορούσε να το πουλήσει σε κανένα. Γι' αυτό και στο εξής δεν θα χαρίζει τίποτα. Το τίμημα της γενναιοδωρίας είναι πολύ βαρύ.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Τίτλος: Έχει καθαρά ειρωνικό περιεχόμενο, αφού έρχεται σε αντίθεση με όσα διαδραματίζονται στο διήγημα. Από έναν πιστό φίλο περιμένουμε ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια, αγάπη και αλληλεγγύη. Αντί γι' αυτά τα χαρακτηριστικά, συναντάμε υποκρισία, εκμετάλλευση της φιλίας, αδιαφορία και προδοσία.

Ο πλούσιος μυλωνάς: Είναι **υποκριτής** αφού χρησιμοποιεί ευγενικές ιδέες που την εφαρμογή τους απαιτεί μόνο από τους άλλους. **Αχάριστος** και **τσιγγούνης** καθώς είναι, δεν μοιράζεται τίποτα απ' όσα του περισσεύουν. Πρόκειται για έναν στυγνό **εκμεταλλευτή** και **συμφεροντολόγο** άνθρωπο, που αρπάζει από τον φτωχό τα λιγοστά μέσα για την επιβίωσή του. Είναι **άπληστος** αφού οι απαιτήσεις του είναι χωρίς τελειωμό. Τα υλικά αγαθά είναι για εκείνον το παν και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι ούτε το φανάρι του δεν δίνει στον Χανς που σπεύδει για να σώσει το ίδιο του το παιδί. Γεμάτος **πονηριά** χρησιμοποιεί λογικοφανή επιχειρήματα ακόμη και στην οικογένειά του, προκειμένου να πείσει για το ήθος του. Διαστρέφει έννοιες και αξίες προσαρμόζοντας το περιεχόμενό τους στα δικά του συμφέροντα. **Εκβιάζει** συναισθηματικά τον αθώο Χανς καλλιεργώντας του τύψεις και λειτουργεί ως **απατεώνας** καθώς υπόσχεται ένα δώρο που δεν θα δώσει ποτέ και το οποίο είναι στην πραγματικότητα άχρηστο. Είναι ο ίδιος **τεμπέλης** αφού αναθέτει δικές του εργασίες στον φίλο του. Τόσο στο ατύχημα του γιου του όσο και στην κηδεία του Χανς, αποδεικνύεται **εγωιστής, δειλός, σκληρός και απάνθρωπος**.

Ο μικρούλης Χανς: Είναι ένας **αγνός, αθώος, αφελής, ολιγαρκής** και **ευκολόπιστος** άνθρωπος. Θαμπώνεται από τις σπουδαίες ιδέες που ακούει με περισσή ευγλωττία από τον φίλο του, αλλά η **περιορισμένη κρίση** του δεν τον αφήνει να κατανοήσει τον πραγματικό χαρακτήρα του Χανς. **Πιστός, καλόκαρδος** και **εργατικός**, παραμερίζει τις δικές του ανάγκες και γίνεται θυσία για να κάνει πράξη τις ιδέες περί φιλίας. Στην προσπάθειά του αυτή γίνεται **θύμα** απόλυτης εκμετάλλευσης. Αισθάνεται

μειονεκτικά απέναντι στον σπουδαίο και τσανά φίλο του, γι' αυτό και δείχνει **άτολμος** μπροστά του. Δυστυχώς δεν έμαθε ποτέ να διεκδικεί τίποτα στη ζωή του, διστάζει να αντιδράσει και να διαμαρτυρηθεί, έχει χαμηλή αυτοπεποίθηση και αισθάνεται εύκολα ενοχές. Η ζωή του αφιερώθηκε στην προσπάθεια να ζήσει σύμφωνα με υψηλούς αξιακούς κώδικες, τους οποίους οι άλλοι καταπατούν.

Κάποια μηνύματα που αντλούμε από το κείμενο: Ο Όσκαρ Ουάιλντ μέσα από το διήγημά του μεταφέρει σε εμάς κάποιες ενδιαφέρουσες σκέψεις όπως:

- Η φιλία δεν μπορεί να είναι μονόπλευρη.
- Κάθε άνθρωπος πρέπει να αξιολογεί τις προθέσεις των άλλων και να επιλέγει προσεκτικά τους φίλους του.
- Οφείλουμε να αντιδρούμε δυναμικά σε όσους καταπατούν τα δικαιώματά μας και να λέμε όχι στην εκμετάλλευση.
- Η θεωρία πρέπει να συνοδεύεται από πράξεις, αλλιώς χάνει την ουσία της.
- Έννοιες και αξίες μπορούν να διαστρέφονται από εκείνους που κατέχουν το χάρισμα του λόγου και επιθυμούν να μας εξαπατήσουν.

Το ύφος του αφηγητή: Προσέχουμε την ειρωνεία που είναι διάχυτη στο κείμενο. Εντοπίζεται κυρίως:

- Στην εκμετάλλευση και διαστροφή από των μυλωνά των λέξεων και των εννοιών, που στο στόμα του καταλήγουν να σημαίνουν το αντίθετο από την αρχική τους σημασία.
- Στα επιχειρήματά του προς την ίδια του την οικογένεια, τα οποία έρχονται σε σύγκρουση με την κοινή λογική.
- Στον θαυμασμό που απολαμβάνει ο μυλωνάς από τη γυναίκα του.
- Στο υποκριτικό του κλάμα κατά την κηδεία του μικρούλη Χανς.

Αφηγηματικές τεχνικές: Ο Όσκαρ Ουάιλντ απευθύνεται κυρίως σε παιδιά και νέους. Αξιοποιεί στην προσπάθειά του αυτή μια σειρά αφηγηματικών τεχνικών που συνοψίζονται ως εξής:

- Έχουμε παντογνώστη – ετεροδιηγητικό αφηγητή που εισχωρεί στις σκέψεις και τα συναισθήματα των χαρακτήρων. Με αυτόν τον τρόπο η αφήγηση αποκτά αντικειμενικότητα.
- Εκτεταμένη χρήση του διαλόγου που βοηθά στο να αναδεικνύονται τα κίνητρα και η προσωπικότητα των ηρώων, ενώ παράλληλα προσθέτει στο κείμενο ζωντάνια και αμεσότητα.
- Η αοριστία χώρου και χρόνου, καθώς και ο διδακτισμός τονίζει τον παραμυθικό χαρακτήρα του διηγήματος.